

LA RESPONSABILITAT DE L'EMPRESARIAT CATALÀ

LA RESPONSABILITAT DE L'EMPRESARIAT CATALÀ

Catalunya es troba en un moment determinant per a definir el seu futur econòmic. Un futur que dependrà del seu discurs polític, de la seva acció pública i, no menys important, de l'actitud dels seus empresaris.

L'empresariat català va liderar la industrialització espanyola, es va desenvolupar sòlidament en el marc d'una Espanya tancada a l'exterior, i va saber aprofitar la seva incorporació a la CEE, l'any 1986. Una entrada a Europa que li va servir per a consolidar un ampli grup d'empreses familiars. No obstant això, sembla desorientat davant la globalització econòmica.

Des de fa una dècada, s'han sentit veus preocupades pel futur econòmic de Catalunya. Es parlava d'una societat acomodada, on es vivia cada cop millor, però on s'anava perdent el pols i el lideratge econòmic. Durant anys, aquesta visió ha conviscut amb la seva visió oposada. Una visió optimista fonamentada en una evolució favorable del PIB per habitant, o en el creixement sostingut de la capacitat exportadora. Uns arguments als quals s'ha afegit el de la inversió pública vinculada al nou Estatut.

Certament, les dades sobre creixement del PIB i obertura exterior de Catalunya mostren una economia molt dinàmica i oberta a l'exterior, en una Espanya que també ha mantingut, en general, unes taxes de creixement envejables.

Tanmateix, en l'última dècada, Espanya sembla haver desaccelerat el seu procés de convergència amb el nucli de països més desenvolupats de la UE. Això s'observa, igualment, en el cas de Catalunya. Entre 1999 i 2006, el PIB per càpita espanyol ha retallat un 9% la seva distància real amb el PIB per càpita de la Zona Euro. En el cas de Catalunya, s'ha retallat la diferència un 5% en el mateix període. Percentatges inferiors als d'algunes etapes anteriors.

Però, al marge de la valoració d'aquestes dinàmiques històriques, el principal motiu de preocupació el constitueix la certesa que, a mitjà termini, la falta d'ambició i lideratge econòmic acaba reflectint-se en el PIB i, en conseqüència, en el benestar dels ciutadans.

Per això ens trobem en una situació crucial: la de decidir si definitivament ens incorporem a les dinàmiques que exigeix una economia globalitzada, o bé es

consolida una inèrcia que ens col·loca en la perifèria del poder econòmic. Perquè tot i acceptant els aspectes més positius de la situació actual, és obvi que Catalunya té una notable pèrdua de pols econòmic.

Una pèrdua que té el seu reflex en la falta de noves iniciatives empresarials d'envergadura; en l'escassa incidència de l'empresariat català en els mecanismes de poder econòmic espanyol; o en el reduït nombre de grans seus corporatives. Unes seus a les quals, en el marc de l'economia global, els correspon un indiscutible lideratge.

Aquest paper de lideratge, en l'Espanya autàrquica i fins i tot en l'Europa dels 15 el podien ocupar les empreses familiars tradicionals, però avui ja no resulta possible en l'Europa dels 27 i en un món creixentment integrat.

Donada la transcendència de la qüestió, el Cercle d'Economia vol aportar la seva visió i les seves propostes des del convenciment que Catalunya pot i ha de consolidar-se com la gran regió econòmica d'Espanya, amb una especial projecció cap a Europa i Amèrica Llatina.

ACCIÓ POLÍTICA I PROGRÉS ECONÒMIC A CATALUNYA

Hi ha una tendència molt estesa a atribuir tots els possibles mals de Catalunya als poders públics. Uns imputen tota la responsabilitat a un Estat extremadament centralista que no dubta a penalitzar a Catalunya. Uns altres consideren que el problema és genuïnament català, ja que ens trobem immersos en uns debats i prioritats de caràcter identitari que l'única cosa que fa es perjudicar el desenvolupament empresarial i, a més, ens condueixen a un continu enfrontament amb el conjunt d'Espanya.

El Cercle ha lamentat reiteradament les actituds d'enfrontament i desconfiança alimentades des de posicions polítiques extremes, que contaminen la vida pública. Així ho va fer, concretament, en els documents *El paper de l'Estat en el manteniment de l'equilibri econòmic territorial a Espanya* (octubre de 2001), i *Per un Estatut realista, funcional i adaptat a la Constitució* (desembre de 2005).

Sense cap mena de dubte, la política és molt responsable del clima anímic que avui es viu a Catalunya. Lamentablement, massa sovint, ens trobem amb unes posicions antagòniques que, electoralment, es reforcen mútuament, afavorint un enfrontament

perjudicial entre Espanya i Catalunya, que hauria de ser perfectament evitable.

Però ara no correspon seguir responsabilitzant de tots els mals només a la política. La societat civil, l'empresariat català, té les seves responsabilitats, i ens correspon començar a assumir-les.

Deixant a banda les responsabilitats polítiques, que hi són i són moltes, la present **Opinió d'Actualitat se centra bàsicament en aquelles mancances que s'han manifestat en l'àmbit de les actituds empresarials a Catalunya.**

VIRTUTS I MANCANCES DE L'EMPRESARIAT CATALÀ

Resulta obvi que l'empresariat català no ha sabut agrupar-se ni apostar fortament en moments en els quals podia i havia de fer-ho. Podem trobar exemples paradigmàtics d'això en diversos sectors.

En l'àmbit de les constructores, doncs fa pocs anys a Catalunya es trobaven les seues operatives d'algunes constructores capdavanteres a Espanya. Un sector que ha jugat un paper fonamental en la conformació de grans multinacionals espanyoles. En el que ha succeït amb les noves corporacions de les TIC, on no només el capital català es troba absent del seu accionariat, sinó que ni tan sols hem estat capaços de presentar-nos als concursos convocats per atorgar les llicències dels nous operadors de telecomunicacions. En l'energia, quan es va tenir l'oportunitat d'adquirir FECSA abans que fos absorbida, en situació propera a la fallida, per ENDESA. O en el cas del sector tèxtil, on les grans companyies tradicionals, recolzades per importants patrimonis familiars, no han aconseguit posicionar-se en el món global i sí que ho han fet, de manera notable, persones recentment incorporades al teixit empresarial català.

Davant d'aquesta dinàmica, no hem estat capaços d'aplicar-nos la suficient dosi d'autocrítica per analitzar què està succeint i quines són les raons que ens han conduït a aquesta situació. I què pot fer-se des del de l'empresariat. Ens hem limitat a lamentar-nos i a criticar i responsabilitzar als partits polítics i als diferents governs.

El que està succeint, potser, és que amb els valors i actituds amb què es van poder consolidar grups empresarials, des de la industrialització fins a finals del segle XX, no n'hi ha prou en el món actual. Al llarg de molts anys s'ha anat conformant un paradigma català, amb unes característiques que li han permès refermar la seva posició empresarial. Unes característiques que van ser virtuts durant dècades o, fins i tot, segles però, que si es perpetuen i no s'adapten al món global d'aquest segle XXI,

es converteixen en frens al desenvolupament.

Podem referir-nos, a cinc trets determinants com ara el seny, que hem de preservar entès com a prudència però no com a temor; l'individualisme o compromís excessivament personal amb els projectes empresarials; el control radical del risc; el compromís familiar prioritari; o l'aposta per una estabilitat que pot convertir-se en immobilitisme.

LA NECESSÀRIA APOSTA DE FUTUR DE L'EMPRESARIAT CATALÀ

No s'hi val a ser pessimistes. Sí autocrítics, doncs si som capaços de ser autocrítics, reforçarem les possibilitats de Catalunya per a consolidar-se en aquest entorn global d'inicis de segle XXI. No podem obviar que, al costat del creixement econòmic i al grau d'obertura de la nostra economia, trobem aspectes molt positius que conviden a l'optimisme.

Es pot destacar la tradició emprenedora; l'entramat d'universitats i escoles de negoci de primer ordre; el posicionament geogràfic que es reforçarà especialment amb les infraestructures en marxa; el model de convivència de les nostres ciutats i la capacitat d'atracció de Barcelona; el teixit d'empreses familiars reconegudes internacionalment en els seus àmbits; un sector financer propi, sòlid i compromès; el que representa una Espanya amb presència en el món amb un idioma que és la segona llengua de l'espai occidental; la riquesa productiva acumulada; i una nova generació que està començant a assumir responsabilitats amb una lectura de l'empresa més acord a les exigències d'aquest nou segle.

Prova de tot això és l'existència d'algunes iniciatives empresarials de lideratge internacional, així com els excel·lents resultats assolits com a conseqüència de determinades col·laboracions públic i privades ben dissenyades.

Però, per aprofitar de debó aquests actius indiscutibles, cal acceptar que l'empresariat català, en general, no ha estat capaç de liderar nous projectes, ni tan sols de mantenir-ne alguns dels quals, amb seu operativa a Catalunya, representaven centres de poder econòmic més enllà del nostre territori.

Per donar resposta al per què d'aquestes mancances, en ocasions s'argumenta que a l'empresariat actual li manca la capacitat i ambició dels seus antecessors. Creiem que no és cert. No s'observen característiques diferencials en la personalitat de l'actual generació pel que fa a les seves predecessores. És en l'àmbit de l'economia

mundial on s'ha produït la gran transformació.

Avui, el món global necessita projectes de tal magnitud que ja no es poden escometre individualment, amb recursos propis, sense endeutar-se, amb molt pocs riscos i amb temor al canvi i a la innovació. El món ha canviat i és a nosaltres a qui correspon adequar-se.

A tall de conclusió proposem:

- **Arriscar més, sense perdre el seny però adaptant-lo a les exigències actuals.**
Un major risc no resulta perillós si va associat a un millor estudi i gestió dels projectes. El mateix passa, en concret, amb un major endeutament sempre que aquest deute formi part d'una inversió ben estudiada.
- Tot el que hem assenyalat anteriorment serà més senzill si som capaços d'**abandonar l'individualisme quan calgui**, unint esforços per obtenir els grans capitals que avui requereixen els projectes importants. Això exigeix desenvolupar la nostra capacitat d'associar-nos en nous projectes.
- Aquesta dinàmica d'un major risc i una superior capacitat per associar-nos ens conduirà a acceptar, encara més, que s'ha de **prioritzar l'empresa per davant dels interessos immediats de l'accionista**, amb una política de dividends que consolidi, en tot moment, el projecte empresarial i, en conseqüència, els dividends a llarg termini.
- **Liderar amb ambició els canvis que el mercat requereix**, i no conformar-se amb “no tocar el que ja va bé”. La indispensable aposta per la **innovació i internacionalització** exigeix assumir el canvi. En l'economia global cap posició empresarial positiva és estable i duradora “per se”.
- Si avancem en aquesta línia, resultarà més fàcil aplicar els criteris de gestió que exigeix l'entorn global, que tots acceptem i que reclamem insistentment des dels àmbits públics i privats, avançant decididament en la **professionalització** de l'empresa, sabent diferenciar el govern, que correspon a la propietat, de la gestió, que ha de realitzar el millor professional, pertanyi o no a la família propietària.

Novembre 2007

